

Med revijami

Нашъ Животъ (= Naš Život) se zove bolgarska mesečna revija, ki izhaja pod uredništvom pisateljev, gospodov A. Strašimirova in K. Hristova v Sofiji prvo leto. Obliko ima kakor naš »Zvon« ter po priliki tudi isti program. Sotrudniki so priznani bolgarski pesniki in pisatelji: St. Mihajlovskij, A. Strašimirov, dr. D. Strašimirov, P. J. Todorov, Kiril Hristov, C. Cerkovski, V. Jurdanov, P. Javorov in dr. V zvezku za maj in junij omenja v jako laskavi notici tudi naš »Ljubljanski Zvon« ter opozarja Bolgare na ciklus »Rapsodije bolgarskega goslarja«.

Русскій Вѣстникъ (= Russkij Vjestnik) je začel maja izhajati v Peterburgu. Urednik je znani pesnik Vasilij Ljvovič Vjeličko, ki ga poznajo naši čitatelji nemara iz »Ruske antologije«. Izdajatelj je Komarov. Majski zvezek prinaša obilo važnega čtiva, med drugimi tudi neko povest kneza Golicyna (Muravljina) ter pesem Veličkovo.

»Дело« (Delo), list za nauku, književnost i društveni život, je zopet začel izhajati v Belemgradu. Ureja ga dr. Drag. Pavlovič. Pod terorizmom takozvanega »kralja« Milana je bila tudi ta revija zadušena. »Delo« izhaja v formatu našega »Zvona« vsak mesec na desetih polah ter prinaša izborno znanstveno, aktualno in beletristično gradivo. Med drugim objavlja v »Delu« tudi znani srbski pisatelj Branislav Nušić svojo štiridejansko dramo »Pučina«.

Splošni pregled

»Slovenska Matica« je imela dne 4. junija svoj občni zbor. Iz skrbno sestavljenega poročila tajnika E. Laha in blagajnika drja. Starčeta posnemamo, da ima »Matica« 3223 članov in 112.539 K premoženja.

Letošnji občni zbor se je vršil v znamenju boja, ki so ga povzročile drja. Štreklja »Narodne pesmi«. Nekateri so našli namreč, da je prě v teh »Narodnih pesmih« slovenskih precej pohujšljivih stvari ter da je urednik sprejel preveč nepotrebnih varijant. Odbor je bil temu ugovoru od klerikalne strani pritrtil in profesor dr. Štrekelj je bil dobil nekako nezaupnico kot urednik narodnih pesmi. Javno mnenje pa se je mahoma obrnilo na Štrekljevo plat in zagovarjalo njegov način urejevanja. Na občnem zboru je v temeljitem govoru zastopal znanstveni moment Štrekljeve redakcije graški vseučiliški profesor dr. M. Murko, ki je dokazal, da ima prav dr. Štrekelj, a ne tisti, ki so protestovali proti načinu Štrekljevega urejevanja. Dr. Murko je rekel pri tej priliki, da »to ni duh, ki nas vodi k napredku«, da se »Matica« postavlja na tako tesnosrčno stališče. »V Ljubljani umre« — je rekel dr. Murko — »vsako literarno navdušenje; profesorji in drugi, ki so se povrnili z vseučilišča z navdušenjem in z velikimi literarnimi sposobnostmi, tukaj nakrat onemé. To kaže, da veje v Ljubljani čuden duh . . .« Da, da, dr. Murko jo je zadel! Čuden duh veje v Ljubljani! In skrajni čas je, da pride v Ljubljano vseučilišče.

Po daljši debati je bil končno sprejet dr. Tavčarja predlog, da naj se dr. Štreklju izreče popolno zaupanje ter da naj dosedanji urednik »Narodnih pesmi« nadaljuje, kakor je začel . . . — Kaj je naše mnenje v tej aferi?

Naše mnenje je, da imajo takozvane »narodne pesmi« dandanes pač večjo važnost za folklorista nego za estetika. Naše narodne pesmi se ne morejo primerjati ne s srbskimi, ne z ruskimi narodnimi pesmimi glede poetične vrednosti; pač pa so dragoceno gradivo za učnjaka, ki hoče spoznavati slovensko ljudsko dušo. In kdor bo študiral iz teh pesmi našo narodno dušo, ta bode videl, kako je v njej cerkveno-mistični element rano potlačil in v kot potisnil narodni slovanski element . . . Naši pesniki in novelisti se pač ne bodo mogli veliko okoristiti s slovenskimi narodnimi pesmimi.

Če pa se tudi ne navdušujemo preveč za narodne pesmi, ker ne verujemo v njih veliko poetično ceno, vendar se popolnoma strinjamo s predlogom, da naj jih dr. Štrekelj še nadalje ureja po znanstvenih pravilih. Nam je tukaj za načelo, da bodi znanost tudi pri nas Slovincih svobodna — v XX. stoletju.

Osupnilo nas je, da »Matica Hrvatska« ni ničesar odgovorila na predlog »Matice Slovenske« zastran vzajemnega literarnega dela. Ali ni bilo pismo »Slovenske Matice« morebiti prehladno stilizirano? —

Jasno nam tudi ni, zakaj se še ni začel izdajati »Zemljevid slovenskih dežel«. Stvar je precej misteriozna in ima brez dvoma — politično ozadje. »Zemljevid slovenskih dežel« diši po narodni avtonomiji, a nekateri gospodje se bržčas bojijo izdajati tak zemljevid, ker bi takega zemljevida »tam gori« ne videli radi, a vrhu tega bi tak zemljevid še lahko škodil komu pri — avancementu . . . Ali slovenski narod potrebuje takega zemljevida in tudi drugi Slovani se zanimajo zanj! Kolikorkrat pride v Ljubljano kak izobražen Čeh, Poljak ali Rus, vsakokrat poprašuje po slovenskem etnografskem zemljevidu, ker hočejo ti naši bratje vedeti, kod smo Slovenci pravzaprav doma. Zatorej: »Matica«, na dan s slovenskim zemljevidom!

† **Nikola Mašić.** Velika nesreča je zadela narod hrvaški, ker mu je umrl dne 5. junija slavni slikar Nikola Mašić v Zagrebu. Mašić se je bil porodil 28. novembra 1852. l. v Otočcu v Liki. Dopršivši gimnazijo, se je učil slikarstva na Dunaju in v Monakovem, kjer bil za svoje študije odlikovan s posebno častno svetinjo. Da bi se še bolj izpopolnil v svoji umetnosti, je Mašić veliko potoval po Italiji in južni Francoski. V Zagrebu je bil profesor na umetno-obrtni šoli, ravnatelj Strossmajerjeve galerije slik ter učitelj risanja na vseučilišču. Srbska akademija v Belemgradu pa ga je bila imenovala za svojega dopisujočega in častnega člana. — Nikola Mašić ni bil znan samo na Hrvaškem, nego po vsej Evropi. Na Dunaju, v Pragi, na Ruskem, v Monakovem, v Berlinu in v Parizu poznajo in čislajo Mašičeve slike in marsikaka velika galerija se diči z njegovimi umotvori. Slikal je tudi ilustracije za razne velike ilustrovane časopise, ki so radi objavljali kopije njegovih proslulih umotvorov. Čeprav pa je imel Mašić evropski glas, vendar je bil v prvi vrsti narodni hrvaški slikar po snoveh in po svojem prepričanju. Večina njegovih krasnih slik ima za predmet prizore iz narodnega življenja. Tehnika njegova je mojstrska; posebno hvalijo njegov živi kolorit in svetlobo na njegovih slikah. Hrvati imajo sedaj že lepo vrsto imenitnih slikarjev, a Mašić je bil prvi, ki je pred Evropo proslavil s kistom ime svojega naroda. Na Mašičevem grobu žaluje s Hrvati vred vse Slovanstvo.

